



# Библиотеките и изпълнението на Програма 2030 на ООН

Програма на ИФЛА „Действие за развитие чрез библиотеките“

Октомври 2015: първа версия

Бележка: Този наръчник актуализира и замества Наръчник за библиотеки и план за развитие от януари 2015 г. По-ранната версия на наръчника е достъпна онлайн за справки.

## **Въведение: как да бъде използван този наръчник**

Библиотеките имат важен принос за общественото развитие. Целта на този наръчник е да подпомага застъпничеството за включване на библиотеките и достъпа до информация като част от националните и регионалните планове за развитие, които ще бъдат част от изпълнението на Програмата 2030 на ООН „Да преобразим нашия свят: Програма за устойчиво развитие 2030“.

Днес библиотеките трябва да покажат, че могат да подпомагат всеобхватното изпълнение на Програма 2030. Въпреки че глобалните цели за устойчиво развитие (ЦУР) на ООН са универсални, прилагането на национални стратегии за тяхното изпълнение е отговорност на всяка отделна държава, от която се очаква да докладва за своя напредък при изпълнението на всяка цел. В хода на разработването на национални планове библиотечната общност във всяка държава има явна възможност да информира своето правителство затова как библиотеките могат да служат като партньори, които не се нуждаят от големи разходи за изпълнението на своите приоритети за развитие. Застъпничеството е жизненоважно сега, за да наложи ролята на библиотеките като двигатели за местно развитие, както и да помага да се осигуряват нужните ресурси на библиотеките, за да продължат тази дейност.

Предприемете действия до декември 2015 г. в своята държава, за да се уверите, че вашите библиотеки ще имат своя роля в прилагането на ЦУР.

Участвайте в национални консултации относно плановете за развитие. Организирайте срещи с политици, за да се застъпвате за ролята на библиотеките.

## **Предназначение на този наръчник**

Този наръчник е предназначен най-вече за библиотеки, участващи в застъпничество на национално равнище. Той може също да представлява интерес и за библиотекари, работещи на местно равнище и за тези, които организират събития за популяризиране на Програма 2030 сред своята библиотечна общност.

Този наръчник ще ви помогне да:

1. Разберете процеса на изпълнение на Програма 2030, както и застъпничеството от страна на ИФЛА.
2. Разберете как Програма 2030 ще бъде прилагана на национално равнище.

3. Организираните срещи с политици, за да демонстрирате приноса на библиотеките и достъпа до информация за националното развитие и за ЦУР.
4. Наблюдават напредъка по Програма 2030 и изпълнението на ЦУР.
5. Информират библиотечните потребители за ЦУР.

### **Благодарности и следващи стъпки**

В резултат на застъпничеството на ИФЛА, на нашите членове, подписали Лионската декларация<sup>1</sup>, коалиционните партньори от гражданското общество и страните членки на ООН, достъпът до информация се разглежда като част от ЦУР в Цел 16 „Насърчаване на мирни приобщаващи общества за устойчиво развитие, осигуряване на достъп до правосъдие за всеки и изграждане на ефективни, отговорни и приобщаващи институции на всички равнища.“

Цел 16.10 „Да се осигури обществен достъп до информация и да се защитават фундаменталните свободи, в съответствие с националното законодателство и международните споразумения.“

Културата (Цел 11.4) и ИКТ (Цели 5b, 9c, 17.8) също са включени в ЦУР. Универсалната грамотност е припозната във визията за Програма 2030.

Припознаването от ООН е само първата стъпка, тъй като същинската работа ще започне, когато националните правителства започнат да работят за изпълнение на целите от 1 януари. Застъпничеството на национално равнище е жизненоважно, за да се постигне разбиране, поддръжка и ангажираност на правителствата относно ролята на достъпа до информация и библиотеките за изпълнение на ЦУР.

## **1. Да разберем Програма 2030 на ООН и застъпничеството на ИФЛА**

### **Обща информация**

През септември 2015 г., след повече от три години на преговори и интензивно участие на множество заинтересовани страни, в това число ИФЛА, държавите членки на ООН приеха нова програма, която да продължи Целите за развитие на новото хилядолетие, наречена „Да преобразим нашия свят: Програма 2030 за устойчиво развитие“.<sup>2</sup>

Новата Програма 2030 е всеобхватна, интегрирана рамка от 17 цели за устойчиво развитие (ЦУР), които включват 169 подцели, обхващащи икономическото, екологичното и социалното развитие. Те полагат основата на план за всички страни, за да се ангажират активно да направят света по-добър за хората и за самата планета.

Програма 2030 ще помогне на страните членки на ООН да фокусират своето внимание върху изкореняването на бедността, промените в климата и развитието на обществото. С изпълнението на тази програма никой няма да бъде изоставен. Всички държави в света трябва да постигнат заложените цели. Програма 2030 е политическа отговорност, което означава, че всички, включително библиотеките и движенията за гражданско общество, ще играят роля в това правителствата да поемат отговорността за прилагането на ЦУР.

Библиотеките подкрепят много аспекти от визията на Програма 2030 и ЦУР. Те са ключови публични институции, които имат жизненоважна роля в развитието на всички нива в обществото. Програма 2030 включва<sup>3</sup>:

1. Декларация
  - Визия за света през 2030 г.
2. Цели за устойчиво развитие (17 основни цели, 169 подцели)
  - Какво трябва да постигне светът до 2030 – от елиминирането на бедността през развитието на добро образование, устойчиви градове, мир и справедливост.

<sup>1</sup> <http://www.lyondeclaration.org/signatories>

<sup>2</sup> <http://www.un.org/millenniumgoals>

<sup>3</sup> <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

3. Средства за изпълнение
  - Кой ще плаща и колко ще струва Програма 2030.
4. Обзор и следващи действия – включва глобални индикатори (предстои да бъдат финализирани и съгласувани през март 2016 г.)
  - Как да разберем кои държави са на път да изпълнят целите си по Програма 2030?

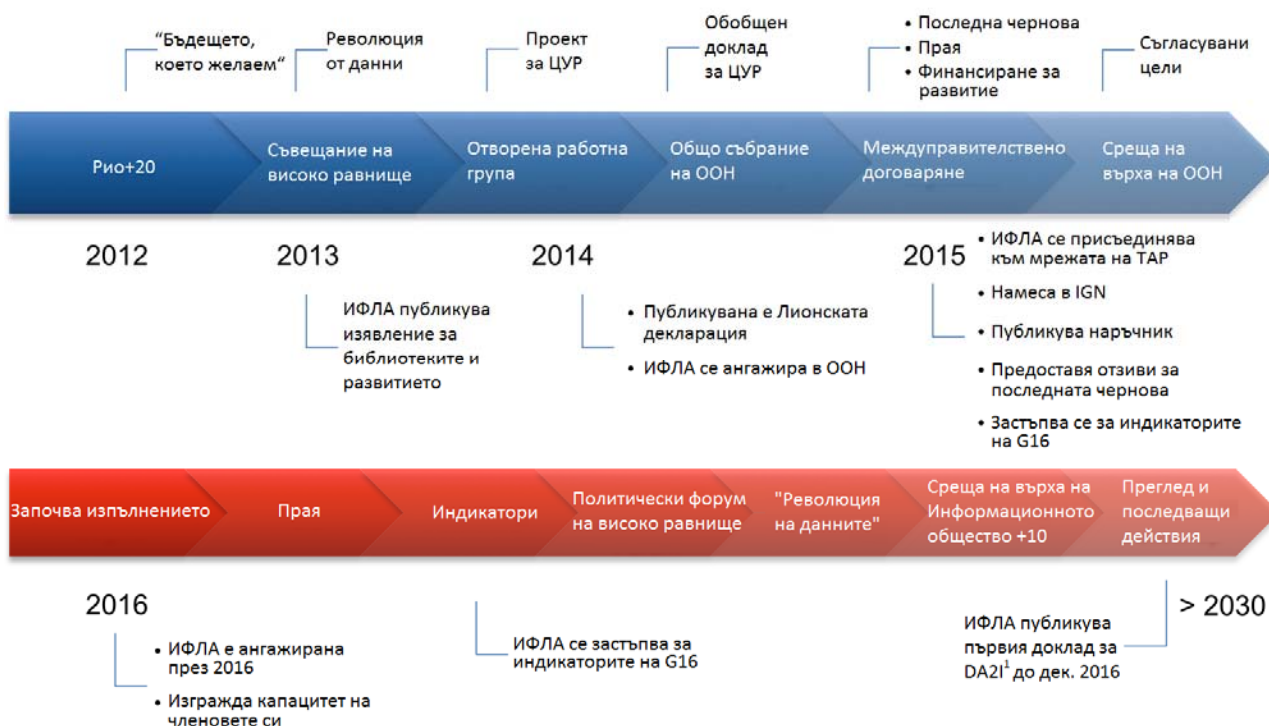
### Застъпничеството на ИФЛА

Увеличаването на достъпа до информация и знание в обществото с помощта на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) е средство, което подкрепя устойчивото развитие на обществото и подобрява живота на гражданите. През последните две години ИФЛА води застъпническа кампания за включване на достъпа до информация, ИКТ и културното развитие като важна част на Програма 2030.<sup>4</sup>

Това са въпроси, които винаги са били предмет на застъпничество от страна на ИФЛА – ЦУР са важен начин за увеличаване на достъпа до информация и библиотеките, за което правителствата се ангажират да работят, но ИФЛА също така ще продължава да се застъпва и да изгражда капацитет чрез редица други форуми.

### Времева рамка до 2030

Представената времева рамка (Фиг. 1) показва основните дейности и документи, които водят до приемането на Програма 2030 през септември 2015 г. (в синьо), както и времевата рамка, проследяваща приложението на плана от 1 януари 2016 г. (в червено). В нея са включени застъпничеството на ИФЛА и планираните дейности на ИФЛА за следващата година.



Фиг. 1: Времева рамка за изпълнение на План 2030

Времевата рамка показва наличието на процеси, които тепърва предстои да бъдат стартирани или финализирани, което ще се отрази върху приложението, наблюдението и

<sup>4</sup> Lyon Declaration on Access to Information and Development, <http://www.lyondeclaration.org>

анализа на ефективността на Програма 2030. ИФЛА ще продължи да бъде ангажирана в оценката и обзора на напредъка, което включва:

### **Индикатори**

Ще бъдат използвани специални индикатори за измерване на напредъка по изпълнение на ЦУР. Рамката за тези глобални индикатори ще бъде финализирана през март 2016 г. За да се увери, че правителствата са в крак с изпълнението на цел 16.10, ИФЛА дава своя принос в консултации относно изграждането на индикатори за достъп до информация, ИКТ, култура и грамотност. Виж *Приложение 4: Предложение за индикатори*.

### **Политически форуми на високо ниво**

Считано от 2016 г., напредъкът по изпълнението на ЦУР ще бъде измерван на всеки 4 години от политически форум на високо ниво, който се провежда от ООН. ИФЛА ще участва в този процес и ще дава консултации относно напредъка на изпълнението на целите, свързани с достъпа до информация, ИКТ, култура и грамотност.

Ние ще измерваме ефекта от достъпа до информация и ще докладваме за напредъка по постигане на целите чрез доклада „Цели в развитието и достъпа до информация (DA2I)“, като първият от тези доклади ще бъде публикуван през декември 2016 г.

## **2. Как Програма 2030 ще бъде прилагана на национално ниво**

### **Планове за национално развитие**

Плановите за национално развитие ще повлияят на много от финансовите и програмни приоритети на правителствата, участващи в Програма 2030. Те могат да включват един общ национален план за развитие или специализирани планове, като например за достъп до дигитална информация, планове за социално развитие и други. Чрез демонстрирането на възможните приноси на библиотечната общност към ЦУР, библиотеките ще бъдат в отлична позиция за партньорство с правителства и други институции за прилагането на национални стратегии и планове, които ще бъдат от полза за библиотечните потребители. Достъпът до информация и библиотеки подпомага изкореняването на бедността, развитието на земеделието, качествено образование, здравеопазване, обществен достъп до ИКТ и универсално предоставяне на услуги, култура и икономическо развитие.

Достъпът до информация е междусекторен проблем, който подкрепя всички области на развитие в Програма 2030.

Ако достъпът до информация и библиотеките не бъдат включени в плановите за национално развитие, това ще бъде нещо повече от една изгубена възможност. Националните правителства могат да negliжират библиотеките и да приоритизират финансирането на други организации, които да предоставят публичен достъп до информация, обучение и умения; може дори въобще да не припознаят необходимостта от обществен достъп. Чрез този наръчник вие ще можете да демонстрирате ползата от библиотеките за изпълнение на целите, свързани със здравеопазване, образование, икономика и култура, да се застъпвате пред правителството за предоставяне на нужните ресурси за създаване на висококачествени библиотечни програми и услуги.

*Примери и възможни теми за дискусия, свързани с всяка отделна цел ще бъдат предоставени в брошурата „Библиотеки и ЦУР“. Общ преглед е наличен в Приложение 3.*

## Процес на изпълнение на ЦУР и приоритети на правителствата

Всяка държава ще има свой индивидуален подход към прилагането на ЦУР.<sup>5</sup> Те ще трябва да адаптират и локализируют ЦУР към местния контекст. Националните правителства ще изтъкнат едни цели за сметка на други, в зависимост от местната ситуация и ще разработят местни очаквани резултати. Те също ще създадат национални, локализиращи индикатори за измерване на напредъка по националните приоритети. Важно е да се запознаете с този процес във вашата страна – кой носи отговорността и какви са приоритетите на вашето правителство.

Отделните държави ще имат подкрепата на Групата за развитие на ООН (ГРООН), Програмата за развитие на ООН (ПРООН) и други за адаптиране на Програма 2030 на местно ниво и за адресиране на приоритетните области.<sup>6</sup>

Подходите могат да бъдат обобщени по следния начин<sup>7</sup>:

Обзор на подходите към изпълнение на ЦУР			
Процес	Предложена стратегия	Примерни държави	Отговорен политически пост, към който да се насочат усилията
<b>1. Нов план за национално развитие</b>	Държавата ще формулира нов план за национално развитие на основата на ЦУР и съществуващи регионални планове. Включете се в процеса на консултациите. Подчертайте приноса на достъпа до информация за изпълнението на всички ЦУР. Използвайте други декларации, за да подкрепите застъпническата си дейност като Декларацията от Кейптаун и Лионската декларация за достъп до информация и развитие.	Танзания <sup>8</sup> Уганда <sup>9</sup>	Министър или друг висш член на правителството, отговорен за ЦУР. Може да бъдат от екипа на Министерство на външните работи, Министерство за национално развитие или друго министерство или ведомство
<b>2. Съществуващ процес за национално развитие</b>	ЦУР ще бъдат интегрирани в съществуващи процеси за национално развитие	Зимбабве Колумбия Габон Индонезия	Министър или друг висш член на правителството в министерството или ведомство, отговорно за националното развитие

<sup>5</sup> <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>

<sup>6</sup> Подробен преглед на този процес е достъпен на: <https://undg.org/home/undg-mechanisms/sustainable-development-working-group/country-support/>

<sup>7</sup> ИФЛА създаде файл за актуализация по страни в Google Doc. Добавете данни за вашата страна: [https://docs.google.com/spreadsheets/d/1-A6iWAS5V6jLm8UsReNLeMPp\\_wxjqt\\_aNRva8YEE-3M/edit#gid=0](https://docs.google.com/spreadsheets/d/1-A6iWAS5V6jLm8UsReNLeMPp_wxjqt_aNRva8YEE-3M/edit#gid=0)

<sup>8</sup> Ще включи ЦУР в Националния план за развитие за следващите 5 г.: <http://tz.one.un.org/media-centre/press-releases/157-joint-press-release-seventeen-sustainable-development-goals-launched-in-tanzania-a-peoples-agenda-for-development>

<sup>9</sup> Ще интегрира ЦУР изцяло във втория Национален план за развитие: <http://www.silofighters.org/hitting-the-ground-running-the-sdgs-in-uganda/>

<b>3. Множество планове и процеси за развитие</b>	ЦУР ще бъдат интегрирани чрез различни програми, тъй като тези държави нямат единен план за национално развитие. Възможно е (но не и гарантирано) съществуващи планове да бъдат актуализирани, за да отразят ЦУР.	САЩ Великобритания Австралия Германия <sup>10</sup>	Министър или друг висш член на правителството в министерства или ведомства, отговорни за области, включени в ЦУР: здравеопазване, образование, култура, социално включване
<b>4. Все още неуточнен подход</b>	Все още не е ясно какъв ще е процесът на изпълнение на ЦУР.		Посетете интернет страницата на постоянната мисия на ООН във вашата държава, където могат да бъдат публикувани съобщения. Свържете се с екипа на ООН, работещ във вашата държава. <sup>11</sup>

### Други подобни процеси

Съществуват други планове за развитие и регионални процеси, които са свързани с ЦУР или могат да помогнат за постигане на ЦУР. ЦУР не са самостоятелна цел – в много страни те ще бъдат интегрирани с други приоритети за развитие. За страни членки на ООН може да има регионални или тематични подходи, които ще повлияят на конкретната държава в изпълнението на ЦУР. Тези процеси включват, но не са ограничени до:

### Декларацията от Кейптаун

През август 2015 г., по време на конгреса на ИФЛА, министри и държавни представители от Ангола, Буркина Фасо, Кабо Верде, Кот д'Ивоар, Кралство Лесото, Гвинея, Мадагаскар, Малави, Мозамбик, Нигерия, Южна Африка, Южен Судан и Свазиленд подписват декларация в подкрепа на библиотеките и тяхната роля в ЦУР.<sup>12</sup>

### Програма 2063 на Африканския съюз

Африканският съюз<sup>13</sup> е идентифицирал няколко точки за „сближаване“ между ЦУР и „Програма 2063: Африка такава, какво ние я искаме“<sup>14</sup> чрез усилията на организацията „Обща африканска позиция относно плана за развитие след 2015 г.“<sup>15</sup>

### Партньорство за отворено правителство (ПОП)

Партньорство за отворено правителство (ПОП)<sup>16</sup> е международна организация, която работи заедно с правителствата на страни членки на ООН за изграждането на силни ангажименти към правителствена прозрачност, гражданско участие в управлението на държавата, борба с корупцията и създаването на отворено и отговорно правителство. Организацията е публикувала декларация, в която страните членки на ПОП биват призовавани

<sup>10</sup> Вече е завършено включването на ЦУР в националните приоритети.

<sup>11</sup> Екипите на ООН по държави, специално ПРООН, ще играе важна роля в подкрепата към правителствата в прилагането на ЦУР. Идентифицирайте екипа на ООН за вашата страна и се свържете с него:

<https://undg.org/home/country-teams/unct-home/>

<sup>12</sup> <http://www.ifla.org/files/assets/wlic/2015/documents/cape-town-declaration-of-ministers.pdf>

<sup>13</sup> <http://agenda2063.au.int/>

<sup>14</sup> [http://agenda2063.au.int/en/sites/default/files/03\\_Agenda2063\\_popular\\_version\\_ENG%2021SEP15-3.pdf](http://agenda2063.au.int/en/sites/default/files/03_Agenda2063_popular_version_ENG%2021SEP15-3.pdf)

<sup>15</sup> [http://www.uneca.org/sites/default/files/uploaded-documents/Macroeconomy/post2015/cap-post2015\\_en.pdf](http://www.uneca.org/sites/default/files/uploaded-documents/Macroeconomy/post2015/cap-post2015_en.pdf)

<sup>16</sup> <http://www.opengovpartnership.org/>

да използват национални планове за действие с цел прилагането на Цели за устойчиво развитие (ЦУР)<sup>17</sup>. ПОП са поели отговорност за интегрирането на Цел 16 към своите национални планове за действие. Държави като Молдова, Грузия и Украйна вече са включили достъпа до информация и библиотеките към своите планове за действие.

### **Организация за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР)**

ОИСР<sup>18</sup> ще подкрепя своите 34 страни членки чрез съгласувана политика, подкрепа за партньорства, засилване на достъпа до данни и приемането на съществуващи средства за оценка като Международната програма за оценяване на студенти (МПОС) като част от ЦУР.<sup>19</sup>

### **Регионални комисии на ООН**

Регионалните комисии на ООН, в това число и Икономическата комисия за Латинска Америка и Карибите (ИКЛАК)<sup>20</sup> ще бъдат важен мост между глобалното и националното прилагане, проследяване и оценяване на ЦУР.<sup>21</sup> Техните приоритети ще имат ефект върху отделните ЦУР във всеки регион.

### **Сходни процеси за развитие, свързани с промени в климата и финансовите сектори**

Третата Световна конференция посветена на намаляване на рисковете от бедствия е организирана от ООН в Сендай, Япония през март 2015, в резултат на което е изграден световен план във връзка с тази тема.<sup>22</sup> Това е важно събитие за поддържането и опазването на културното наследство на света.

Рамката за действие „Addis Ababa“<sup>23</sup> за финансирането на обществено развитие беше приета в Етиопия през юли 2015 г. Тази рамка призовава за създаване на платформа за споделяне на знание в режим отворен достъп – решение, подкрепено от ИФЛА<sup>24</sup>.

В допълнение, на конференцията на COP21<sup>25</sup>, която ще се проведе в Париж през декември 2016 г., се очаква да се стигне до глобално споразумение относно разрешаване на проблемите, свързани с промените в климата.

## **3. Организиране на срещи с политици**

Основна цел е да се демонстрира приносът на библиотеките и достъпът до информация за националното развитие на обществото, както и ЦУР като цяло.

Предприемете действия сега за организиране на срещи с политици чрез следните стъпки:

1. Идентифицирайте представители от библиотечния сектор.
2. Идентифицирайте процес за изпълнение на ЦУР и правителствени приоритети.
3. Разработете библиотечна стратегия и ключови послания.
4. Организирайте срещи с политици и участвайте в консултации.
5. Използвайте медиите, партньори и известни личности за подкрепа на вашата кауза.
6. Упражнявайте мониторинг на процеса на изпълнение на ЦУР.

<sup>17</sup> [http://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/attachments/OGP\\_declaration.pdf](http://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/attachments/OGP_declaration.pdf)

<sup>18</sup> <http://www.oecd.org/>

<sup>19</sup> <http://www.oecd.org/dac/sustainable-development-goals.htm>

<sup>20</sup> <http://www.cepal.org/>

<sup>21</sup> <http://www.cepal.org/en/pressreleases/eclac-will-support-regions-countries-foster-alliances-and-ensure-success-2030-agenda>

<sup>22</sup> <http://www.unisdr.org/we/coordinate/hfa>

<sup>23</sup> [http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA\\_Outcome.pdf](http://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2015/08/AAAA_Outcome.pdf)

<sup>24</sup> <http://www.ifla.org/node/9702>

<sup>25</sup> <http://www.cop21paris.org>

### **3.1. Идентифицирайте представители от библиотечния сектор**

От голямо значение е участието на библиотеките в изпълнението на Програма 2030 да бъде съгласувано и подкрепяно на национално ниво и в съответствие с международната позиция на ИФЛА. Изберете двама или трима доказани представители от вашата библиотечна общност, които да организират срещи и да се застъпват за ролята на библиотеките в изпълнението на ЦУР. Например, това могат да бъдат ръководители на националната библиотечна асоциация, национална библиотека и/или големи обществени и академични библиотеки.

### **3.2. Идентифицирайте процеси за изпълнение на ЦУР и правителствени приоритети**

Моля прегледайте част 2-ра на този текст относно това как Програма 2030 ще бъде прилагана на национално ниво, за съвети в идентифицирането на политици, приоритети и планирани дейности, свързани с прилагането на ЦУР.

### **3.3. Разработете библиотечна стратегия от ключови послания**

*Допълнителна информация по този въпрос ще бъде налична в предстоящата брошура „Библиотеките и ЦУР“.*

За да може посланието за достъп до информация да бъде прието ясно в целия свят, е важно да съществува фокус върху национални приоритети, както и включването на основните глобални цели на ИФЛА към вашите срещи. За повече подробности моля прегледайте *Приложение 2: „Инструктаж: Библиотеки и достъп до информация като важен принос за националното развитие“* за повече подробности.

Възможно да се наложи да бъдат направени адаптации спрямо различните държави или културни среди, като е важно информацията за такива промени да бъде предоставяна на ИФЛА.

Планирайте срещата и направете предварително проучване:

- Какво знаете за представителя на правителството, с когото предстои да се срещнете? Какви са приоритетите на неговото министерство или ведомство и какви са основните национални интереси на правителството?
- Какво знаете за вече съществуващи инвестиции и политики, свързани с достъпа до информация и библиотеки във вашата страна?
- Какви теми за обсъждане ще бъдат най-релевантни?
- Каква ще бъде ползата за вашето правителство и неговите представители в това да подкрепят достъпа до информация? Какви са ползите на достъп до информация за вашата държава?
- Кой ще представя всяка тема за обсъждане през предстоящите срещи?

### **3.4. Организирайте срещи с политици и участвайте в консултации**

Чрез демонстрирането на приноса, който библиотеките могат да имат в изпълнението на ЦУР, постигнато чрез срещи и действия, вашите институции ще бъдат в най-добрата възможна позиция да си партнират с правителството и други организации в прилагането на национални стратегии и програми, които да бъдат от полза за библиотечните потребители. Националните планове за развитие са включени в много от правителствените програмни и финансови приоритети. Идентифицирайте възможности, които да позволят на библиотеките да бъдат включени в тези процеси.

Целта на всяка среща или участие в консултация е да се информират членове на правителството за това как библиотеките могат да допринесат за изпълнението на ЦУР, както и за важната роля на достъпа до информация за развитието на обществото.

Идентифицирайте релевантни политици във вашата държава:



- Ако вашата държава има министър или друг член на правителството чиято цел е прилагането на ЦУР, организирате срещи с тях.
- Също така, ако е възможно, поискайте срещи с други ключови държавни служители с цел акумулирането на повече подкрепа за вашата позиция. Библиотеките в повечето държави работят в тясна връзка с министерствата на образованието, културата, социалното приобщаване, комуникациите и ИКТ.
- Екипите на ООН, особено Програмата на ООН за развитие, ще играят важна роля в подкрепата на правителствата в прилагането на ЦУР. Идентифицирайте и организирате срещи с представители на екипа на ООН във вашата държава.<sup>26</sup>

### ***Участвайте в консултации***

Много държави ще организират форуми или формални консултации относно прилагането на ЦУР. Взимайте участие в такива събития при предоставена възможност. За да разберете какви срещи са планирани във вашата държава, следете медиите или уебсайта на вашето министерство, отговорно за националното развитие, или местното представителство на Програмата на ООН за развитие.

### **3.5. Използвайте медиите, партньори и известни личности за подкрепа на вашата кауза**

Вашето застъпничество за ЦУР може да бъде по-ефективно, ако библиотеките работят с медиите, партньори и известни личности, за да може вашата позиция да бъде подкрепена от средите извън библиотечния сектор.

Медиите могат да ви помагат в изграждането на подкрепа за вашата позиция. Ако даден проблем има широко отразяване в медийната сфера, той може да стигне по-лесно до вниманието на политиците.

Партньори и коалиционни организации също могат да подсилат вашия глас. Създаването на коалиция не е от жизненоважно значение, но може да спомогне за утвърждаването на вашата позиция. Коалиция от библиотечни (чрез вашата национална библиотечна асоциация) и небиблиотечни организации ви дава основа за съвместна работа за изпълнението на конкретна задача. Не е задължително това да става под формата на формален съюз, но във всеки случай трябва да бъде от полза за всички членове на коалицията. Например ИФЛА участва в коалиция с небиблиотечни организации за подобряването на достъпа до информация чрез Мрежата за прозрачност, отговорност и участие (МПОУ).

Подходящи известни личности могат да бъдат политици, които могат да подкрепят вашата позиция в дадено министерство, или друга личност, който може да направи същата позиция по-видима. Обмислете дали във вашата държава има такива лица, които са готови да работят с вас.

### **3.6. Упражнявайте мониторинг**

Всяка държава ще подходи към прилагането на ЦУР по различен начин и по различно време. Важно е да наблюдавате редовно развитието във вашата държава и да се възползвате от появили се възможности.

Библиотеките, заедно с други организации и движенията за гражданско общество, играят важна роля в упражняването на мониторинг върху изпълнението на ЦУР от правителството.

## **4. Мониторинг на Програма 2030 и изпълнението на ЦУР**

<sup>26</sup> <https://undg.org/home/country-teams/unct-home/>

Изпълнението на ЦУР ще продължи през следващите 15 години. Приоритетите, както и наличието на ресурси, ще са променливи фактори в процеса на прилагане на ЦУР от правителствата.

### **Обратна връзка с ИФЛА**

Обратната връзка с щаба на ИФЛА ще ни помогне да ви подкрепяме в планирането на вашите срещи, подобряване на плановете и предоставянето на материали в подкрепа на вашите позиции. Моля свържете се с офиса на ИФЛА, когато:

- Планирате да организирате срещи с политици.
- Имате нужда от допълнителна информация върху Програма 2030 или да използвате примери в полза на вашите срещи и презентации.
- Ви трябва контактна информация или съвет относно потенциални коалиционни партньори във вашата държава.

### **5. Информирайте библиотечните потребители относно ЦУР**

*„Искреното участие и достъпът до информация са крайъгълни камъни на властта.“  
Група на ООН за развитие<sup>27</sup>*

Всяка държава е помолена да информира своите граждани относно ЦУР, както и тяхното приложение на национално и регионално ниво. Библиотеките могат да помогнат в този процес. Всеки библиотекар има роля в изпълнението на Програма 2030 и информирането на неговите потребители:

- Направете целите известни: споделяйте информация относно ЦУР във вашата библиотека. Повече информация относно тези цели можете да намерите онлайн.<sup>28</sup>
- Разберете какво искат вашите потребители от ЦУР чрез сайтовете „The World We Want“<sup>29</sup> и „MyWorld“.<sup>30</sup>
- Депозитните библиотеки на ООН имат жизненоважна роля в предоставянето на информация и проучвания, които могат да помогнат на политиците в изпълнението на ЦУР.<sup>31</sup>

<sup>27</sup> <https://undg.org/wp-content/uploads/2015/10/Mainstreaming-the-2030-Agenda-UNDG-Interim-Reference-Guide-to-UNCTs-7-October-2015.pdf>

<sup>28</sup> <https://sustainabledevelopment.un.org/topics>

<sup>29</sup> <https://www.worldwewant2015.org>

<sup>30</sup> <http://data.myworld2015.org>

<sup>31</sup> <http://unic.un.org>

## Приложение 1: Примерно писмо: контакт между библиотечни асоциации и политици

ИМЕ НА ВАШАТА ОРГАНИЗАЦИЯ/ЛОГО СЕ ПОСТАВЯТ ТУК

Име на министър

Адрес

Дата

Уважаеми (име на министър или техен съветник),

В целия свят общественият достъп до информация подпомага хората да вземат информирани решения, които могат да подобрят техния живот. Общностите, които имат достъп до навременна и релевантна информация, са в по-добра позиция за реализацията на стремежа за елиминиране на бедността и неравенството, подобряване на селското стопанство и предоставяне на качествено образование, за подкрепа в области като здравето, културата, изследванията и иновациите.

Библиотеките гарантират достъпа до информация – междусекторна тема, която подкрепя всички Цели за устойчиво развитие (ЦУР).

Обществото на знанието е нещо повече от интернет връзки. В световен мащаб 320 000 обществени библиотеки и повече от милион парламентарни, национални, университетски, научни и академични, училищни и специални библиотеки гарантират, че информацията, както и уменията, нужни за нейното усвояване, са достъпни за всички – правейки ги жизненоважни институции в дигиталната ера. Библиотеките предоставят инфраструктура за информационни и комуникационни технологии (ИКТ), помагат на хората да развиват своя капацитет за ефективно използване на информация и съхраняват тази информация, за да може тя да бъде достъпна и за бъдещите поколения. Те представляват доказана и надеждна мрежа от местни институции, които достигат ефективно до нови и маргинализирани общности.

В нашата държава, [тук библиотечната асоциация трябва да добави подходящ пример за това как библиотеките в дадената страна подкрепят една от целите, включени в ЦУР] библиотеките са готови да подкрепят изпълнението на Програма 2030.

Обръщаме се към Вас с цел да организираме среща-дискусия за начина, по който достъпът до информация и библиотеките могат да допринесат за изпълнението на Целите за устойчиво развитие в нашата държава. На разположение сме да се срещнем при първа възможност и се надяваме да поддържаме контакт в хода на изпълнението на Целите за устойчиво развитие.

Искрено Ваш,

Вашият подпис

Вашето име

Вашата роля/позиция

Вашата организация или организации, ако писмото е подписано от множество организации

cc (тук може да сложите списък с други институции/лица, на които сте изпратили копия на това писмо).

## **Приложение 2: Инструктаж: Библиотеките и достъпът до информация като важен принос към националното развитие**

Общественият достъп до информация подпомага създаването на общество на знанието, както и инфраструктурата, ИКТ и медийната и информационна грамотност, нужна на хората за ефективното използване на информацията и нейното опазване за бъдещите поколения. Това означава, че видът на предоставяната информация трябва да надхвърля рамките на правителствената информация и информацията, регламентирана в законодателството, отнасящо се за правото на информация. В същото време, признавайки правото на достъп до информация, трябва да се уважава правото на гражданите да защитават своите лични данни.

### **Достъпът до информация подкрепя всички цели за устойчиво развитие**

Половината от населението на света няма достъп до онлайн информация. В днешното общество на знанието библиотеките предоставят възможност за достъп до информация за всички.

В целия свят отварянето на нови възможности започва с достъпа до информация и знание. Общественият достъп до информация дава на хората възможност да правят информирани решения, които подобряват качеството на техния живот. Общности, които имат достъп до навременна и релевантна информация, са в по-добра позиция да елиминират явления като бедност и неравенство, да подобрят селското стопанство, да предоставят качествено образование и да подпомагат здравето, културата, изследванията и иновациите.

Библиотеките гарантират достъп до информация – междусекторна цел, която подкрепя всички останали Цели за устойчиво развитие.

Обществото на знанието е нещо повече от интернет връзки. В световен мащаб 320 000 обществени библиотеки и повече от милион парламентарни, национални, университетски, научни и академични, училищни и специални библиотеки гарантират, че информацията, както и уменията, нужни за нейното усвояване, са достъпни за всички – правейки ги жизненоважни институции в дигиталната ера. Библиотеките предоставят инфраструктура за информационни и комуникационни технологии (ИКТ), помагат на хората да развият своя капацитет за ефективно използване на информация и съхраняват тази информация, за да може тя да бъде достъпна и за бъдещите поколения. Библиотеките са доказана и надеждна мрежа от местни институции, които достигат ефективно до нови и маргинализирани общности.

Библиотечните услуги допринасят за подобряването на резултатите на Целите за устойчиво развитие чрез:

- Насърчаване на универсална грамотност, включваща медийна и информационна грамотност, както и дигитална грамотност.
- Преодоляване на различията, пречещи на всеобщия достъп до информация и подпомагане на правителствени, граждански и бизнес институции да разбират по-добре местните информационни нужди.
- Предоставяне на мрежа за разпространяване на правителствени програми и услуги.
- Засилване на движението за дигитално приобщаване чрез обществен достъп до ИКТ, както и наличието на информационни специалисти, които да помагат на хората да развият нови умения за навигиране в дигиталното пространство.
- Като центрове за научно-изследователската общност.
- Съхраняване и предоставяне на достъп до световното културно наследство.

Библиотеките са готови да подкрепят прилагането на План 2030 на ООН.

Библиотеките са доказани и високо ефективни партньори по пътя за постигане на приоритетите за обществено развитие. Много държави са определили своите библиотеки като депозиториуми на ООН, което ги прави важни институции за предоставяне на информация за ООН и ЦУР. Библиотеките вече спомагат за изпълнението на ЦУР чрез:

- Увеличаване на приходите на малки производители на храна (Цел 2): В Румъния, служителите на обществените библиотеки, обучени от програма „Biblionet“<sup>32</sup>, работят заедно с местното правителство и помагат на 100 000 фермери да използват нови ИКТ услуги, за да кандидатстват за земеделски субсидии. В резултат на това през периода 2011 – 2012, 187 милиона долара достигат до местните производители.
- Предоставяне на възможности за учене през целия живот (Цел 4): В Ботсуана обществените библиотеки са предприели сериозни стъпки за подкрепа на правителствените цели по изготвения план Национална визия 2016, което включва предоставяне на достъп до ИКТ, подобряване на компютърните умения на библиотечните потребители, давайки им възможност да бъдат успешни в техните начинания в сферите на бизнеса, образованието и намирането на работа.<sup>33</sup>
- Овластяване на жени и момичета (Цел 5): Националната библиотека на Уганда предоставя ИКТ програми, специализирани за нуждите на жени, работещи като фермери.<sup>34</sup> По този начин ги подготвя да могат да се ориентират в метеорологични прогнози, цени на посеви и осигурява подкрепа за стартиране на онлайн пазари на местния език.
- Осигуряване на продуктивна заетост и достойни условия на труд (Цел 8): За период от една година, 4.1 млн. възрастни в ЕС са използвали компютри в обществените библиотеки за дейности, свързани с намиране на работа – 1.5 млн. са използвали компютрите в библиотеките, за да кандидатстват за работа, а повече от четвърт милион са си осигурили работа по този начин.<sup>35</sup>

---

<sup>32</sup> IREX (2013), Librarians, Internet Improve Farmers' Livelihoods in Romania: <http://www.irex.org/news/librarians-internet-improve-farmers%E2%80%99-livelihoods-romania>

<sup>33</sup> IFLA (2013), The Role of Public Libraries in the Attainment of Botswana's Vision 2016: <http://library.ifla.org/258/1/201-radijeng-en.pdf>

<sup>34</sup> Beyond Access (2012) Empowering Women and Girls Through ICT at Libraries: [http://beyondaccess.net/wp-content/uploads/2013/07/Beyond-Access\\_GirlsandICT-Issue-Brief.pdf](http://beyondaccess.net/wp-content/uploads/2013/07/Beyond-Access_GirlsandICT-Issue-Brief.pdf)

<sup>35</sup> Public Libraries 2020 (2014). Виж цифрите: <http://www.publiclibraries2020.eu/content/see-numbers>

### Приложение 3: Как библиотеките отговарят на 17-те Цели за устойчиво развитие

Повече примери и точки за дискусия за всяка цел може да бъде намерена в предстоящата брошура „Библиотеките и ЦУР“.

Цел	Примери от библиотеките
1. Край на бедността	<b>Шри Ланка</b> Електронната библиотека „Nenasala“ <sup>36</sup> е правителствена инициатива за увеличаване на електронната грамотност и достъпа до информация за най-бедните граждани, живеещи в отдалечени земеделски региони. Програмата предоставя инструкции за придобиване на базови компютърни умения, напътствия за достъп до информация чрез интернет, както и разнообразни знания от местен характер, необходими за локалното развитие.
2. Без глад	<b>Румъния</b> През 2011 – 2012, библиотекарите, обучени от „Biblionet“, <sup>37</sup> са помогнали на 100 000 фермери да получат субсидии на стойност 187 милиона долара чрез нови интернет и компютърни услуги. В обучението са участвали над 1000 библиотекарите, които решават да предоставят услугата заедно с кметовете на местните общини. Повечето кметове осъзнават, че тази инициатива е от полза за фермерите. Програмата помага на фермерите да се научат как да използват технологиите, за да имат достъп до финансови формуляри на правителството и да ги подават онлайн, което им спестява време и пари.
3. Добро здраве	<b>Куба</b> “Informed“ е първата електронна мрежа за здравна информация в Куба, която стана реалност като част от проект за улесняване на електронен обмен на информация между библиотеки, информационни центрове и други институции, които съставят Националната система за медицински науки към Министерството на здравеопазването. <sup>38</sup>
4. Качествено образование	<b>Канада</b> Предоставяна в множество локации във Ванкувър от 2001 г. насам, библиотечната програма „Човек на луната“ е програма за развитие на ранна грамотност за малки деца и за бащи. Програмата е основана на нарастващия брой проучвания, които показват, че участието на бащите в развитието на децата им има значителен ефект върху тяхното здраве, както и тяхната грамотност. Като учат бащите как да играят, пеят, говорят и

<sup>36</sup> Bill & Melinda Gates Foundation (2014), Global Libraries Access to Learning Award: <http://www.gatesfoundation.org/What-We-Do/Global-Development/Global-Libraries/Access-to-Learning-Award-ATLA>

<sup>37</sup> IREX (2013), Librarians, Internet Improve Farmers' Livelihoods in Romania: <http://www.irex.org/news/librarians-internet-improve-farmers%E2%80%99-livelihoods-romania>

<sup>38</sup> Advancing Sustainable Development Through Information and Communication Technologies: WSIS Action Lines Enabling SDGs: [http://www.itu.int/net4/wsis/sdg/Content/wsis-sdg\\_draftbooklet.pdf](http://www.itu.int/net4/wsis/sdg/Content/wsis-sdg_draftbooklet.pdf)

	четат на техните деца, библиотекарите спомагат за силна връзка родител-дете, което от своя страна подобрява условията за успех на детето, както в училище, така и в неговото всекидневие. <sup>39</sup>
5. Равенство на половете	<b>Непал</b> Инициативата на Информационния и ресурсен център READ помага на жени и момичета да вникнат по-добре в своя живот и стремежи. Програмата включва семинари и уъркшопове по теми като права на жената, равенство на половете, здраве, насилие срещу жени и други подобни проблеми. Библиотеката окуражава жените да се запишат в женска група, която се среща веднъж месечно в отделна част на библиотеката, където те се чувстват свободни да споделят това, което ги вълнува. Включени са практически курсове по грамотност и смятане, английски език, ИКТ, предприемачески умения и класове по изработване на продукти, които могат да се продават. <sup>40</sup>
6. Чиста вода и санитарно-хигиенни условия	<b>Хондурас</b> Обществената библиотека на Сан Хуан Планес играе централна роля в предоставянето на безопасна за пиене вода за цялата местна общност, чрез проект за пречистване на вода от водоизточник, който се намира в центъра на града. <sup>41</sup>
7. Чиста енергия	<b>Намибия</b> Много обществени библиотеки в света са единственото място, където хората могат да получат надежден достъп до светлина и електричество, нужни за четене, учене и търсене на работни места. Обществената библиотека на Кататура предоставя обществен достъп до ИКТ, стаи за учене, както и курсове за използване на мобилни телефони.
8. Добри работни места и икономически растеж	<b>Европа</b> В границите на Европейския съюз всяка година 250 000 граждани намират работа чрез обществените библиотеки. <sup>42</sup> Публичният достъп до ИКТ и придобиваните в библиотеките умения помагат на хората да търсят работа, тъй като кандидатстването за работа вече се извършва онлайн.
9. Иновации и инфраструктура	<b>Латвия</b> За всеки долар, инвестиран в обществените библиотеки на Латвия за периода 2008 – 2010, е получена възвръщаемост от близо 2 долара (пряко или косвено). Възвръщаемостта на инвестицията за компютри и интернет, които се използват в библиотеките, е дори по-висока – повече от 3 долара за всеки инвестиран долар. <sup>43</sup>
10. Намалено неравенство	<b>Монголия</b> Повече от 15 000 души със зрителни увреждания в Монголия са безработни. През 2012 г., обществената библиотека на Улан

<sup>39</sup> [http://www.vpl.ca/news/details/mitm\\_receives\\_lozier\\_award](http://www.vpl.ca/news/details/mitm_receives_lozier_award)

<sup>40</sup> <http://www.eifl.net/eifl-in-action/empowering-women-and-girls-innovation-award>

<sup>41</sup> Beyond Access MDGs report: [http://beyondaccess.net/wp-content/uploads/2013/07/Beyond-Access\\_MDG-Report\\_EN.pdf](http://beyondaccess.net/wp-content/uploads/2013/07/Beyond-Access_MDG-Report_EN.pdf)

<sup>42</sup> Public Libraries 2020 (2014). Виж цифрите: <http://www.publiclibraries2020.eu/content/sec-numbers>

<sup>43</sup> K. Paberza (2012): Economic value and impact of public libraries in Latvia.

	<p>Батор и Монголската национална федерация за слепи създават две студия с говорещи книги в дигитален формат „DAISY“, които увеличават количеството материали, достъпни за тези хора. Това отваря нови възможности за обучение на хора със зрителни проблеми. Монголският библиотечен консорциум се застъпва за приемането на Договора от Маракеш (2013), който спомага за достъпа до специални публикации за хора със зрителни проблеми. Договорът беше ратифициран от монголския парламент през юли 2015.<sup>44</sup></p>
11. Създаване на устойчиви градове и общности	<p><b>Мали</b> През 2013 г. въоръжени групи окупираха Северно Мали и Тимбукту, град, известен с културното си наследство и големия брой обществени и частни библиотеки, съхраняващи безценно писмено наследство. За опазването на книгите по време на окупацията доброволци с международна подкрепа ги изнасят под прикритие до Бамако. Оттогава тези книги се съхраняват в столицата на Мали и подлежат на реставрация и дигитализация. Библиотеките стоят в челните редици на дейността по съхранението и опазването на уникалното писмено и културно наследство на Мали.<sup>45</sup></p>
12. Отговорно потребление	<p><b>Великобритания</b> В библиотеките в Кройдън, Дерби и други във Великобритания потребителите могат да заемат монитори, които показват кои уреди у дома консумират най-много електрическа енергия. Това позволява на гражданите да променят и намаляват своята енергийна консумация.<sup>46</sup></p>
13. Защитаване на планетата	<p><b>САЩ</b> Ученическият портал за здравословна околна среда, продукт на Националната медицинска библиотека и Националния институт по здравеопазване, предоставя полезен ресурс за ученици и преподаватели от 6 до 8 клас от материали, показващи как околната среда може да влияе на нашето здраве. Интернет страницата разглежда теми като замърсяване на водата, промени в климата, замърсяване на въздуха и вредата от химикалите.<sup>47</sup></p>
14. Живот под водата	<p><b>Индонезия</b> Националната библиотека на Индонезия има важна роля в подобряването на образованието и грамотността на населението, пръснато на хиляди острови, където достъпът до знание е ограничен – много библиотечни услуги в Индонезия се предоставят чрез пътуващи из островите кораби.</p>
15. Живот на сушата	<p><b>САЩ</b></p>

<sup>44</sup> <http://www.eifl.net/eifl-in-action/right-read> ; <http://www.eifl.net/news/mongolia-votes-ratify-marrakesh-treaty-persons-print-disabilities> ; [http://www.eifl.net/sites/default/files/vip\\_mongolia.pdf](http://www.eifl.net/sites/default/files/vip_mongolia.pdf) ; <http://02old.eifl.net/ulaanbaatar-city-public-library-mongolia> ; <http://www.eifl.net/news/mongolia-library-success-sparks-law-change> ; <https://www.flickr.com/photos/eifl/6102628375/in/album-72157641310335394> ; <https://www.flickr.com/photos/eifl/6103174082/in/album-72157641310335394>

<sup>45</sup> <http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/armed-conflict-and-heritage/emergency-actions/mali/>

<sup>46</sup> <http://www.croydonlibraries.com/library-services/cut-energy-bills>.

<sup>47</sup> <http://kidsenvirohealth.nlm.nih.gov/generic/9/about>



	<p>Библиотеката за био наследство е текущо развиваща се електронна библиотека в режим на отворен достъп. Колекцията на библиотеката включва над 46 млн. страници от 160 000 издания на над 40 езика в областта на биоразнообразието за периода от XV до XXI век. Учени от цял свят използват тази информационна база за идентифицирането на нови видове, отбелязване на намаляващи популации и екосистеми, както и изграждането на бъдещи модели за промени в климата. Такава информация може да бъде използвана за изграждането на политики относно опазването на природата, поддържането на устойчиво развитие и отговорното използване на природни ресурси.<sup>48</sup></p>
<p>16. Мир и справедливост</p>	<p><b>Молдова</b> Библиотеките допринасят за плановете за действие на Партньорството за отворено правителство – платформа между правителството, движения за гражданско общество и бизнес организации, която настоява за прозрачност и отчетност в действията на правителството. Библиотекари участват в срещи на гражданското общество и помагат в разработването на национален план за действие, като включват ролята на библиотеките в осигуряване на достъп до информация.</p>
<p>17. Партньорства за изпълняване на ЦУР</p>	<p><b>Международен опит</b> Библиотеката на Световната банка предоставя на служителите на организацията и на световната общност достъп до релевантна информация и услуги за насърчаване на обмена на знание и доброто управление на основата на инициативи за прозрачност и отговорност и икономическо развитие, което води до споделен ръст и благоденствие на световен мащаб в съответствие със стратегията на Световната група за елиминиране на крайната бедност до 2030 г. и насърчаването на икономическия ръст на 40% от населението във всяка държава<sup>49</sup>, което е на дъното на скалата на доходите.</p>

<sup>48</sup> <http://biodivlib.wikispaces.com/>

<sup>49</sup> <http://documents.worldbank.org/curated/en/2013/10/18372588/world-bank-group-strategy-vol-2-2-final-report>

#### Приложение 4: Предложения за индикатори

Бележка: Рамката за индикатори, измерващи глобалния прогрес в изпълнението на ЦУР ще бъде финализирана през март 2016 г. Предложенията, представени по-долу, представляват само препоръки, направени или подкрепени от ИФЛА и могат да бъдат обект на промяна до или след март 2016 г.

Цел	ИФЛА подкрепя следните индикатори	Бележки
<p><b>Достъп до информация</b> 16.10 Да се гарантира обществения достъп до информация и да се защитават фундаменталните свободи на хората, в съответствие с националното законодателство и международните споразумения</p>	<p>1. Наличие и прилагане на конституционални, законови и/или политически гаранции за обществен достъп до информация (предложено от UNESCO)</p> <p>2. Значителен брой от държави, които подкрепят фундаменталните свободи на техните граждани, чрез гарантиране закрила над журналисти и борба с безнаказаността на атаките върху журналисти (предложено от UNESCO)</p>	<p>ИФЛА, заедно с други граждански организации, се застъпва за индикатори, които ще измерват и двата аспекта на конкретната цел: „гарантиране на обществен достъп до информация“ и „защита на фундаменталните свободи на хората“</p> <p>ИФЛА подкрепя предложенията на други организации относно индикаторите за цел 16.10 включително: UNESCO<sup>50</sup> Група на Световната банка<sup>51</sup></p> <p>UNESCO предлага изграждането на допълнителен индикатор, който ИФЛА също би подкрепила: брой на точки за библиотечно обслужване на всеки 1000 жители</p>
<p><b>ИКТ</b> 9.с Да се увеличи значително достъпът до информационни и комуникационни технологии и да се цели</p>	<p>Процент на обществени библиотеки предоставящи широколентов интернет</p>	

<sup>50</sup> <http://unstats.un.org/sdgs/files/open-consultation-jaeg/Summary%20of%20Comments%20on%20Indicator%20Proposals%2025-9-15.pdf>

<sup>51</sup> <http://blogs.worldbank.org/governance/public-access-information-critical-promoting-peaceful-and-inclusive-societies>

предоставяне на универсален и евтин достъп до интернет в най-слабо развитите държави до 2020 г.	достъп (предложено от UNESCO)	
<b>Грамотност</b> 4.4 До 2030 г. трябва да е налично значително увеличаване на броя на младежи и възрастни, които притежават релевантни умения, включващи технически и професионални умения нужни за тяхното кариерно развитие.	Процент на младежи/възрастни, притежаващи ИКТ умения по видове умения (предложено от UNESCO и UNICEF)	Предложените индикатори са прекалено тесни относно ИКТ уменията. Затова ИФЛА предлага да се използва „Медийни и информационни компетентности (МИК)“ въз основа на Глобалната рамка за оценяване на МИК, разработена от UNESCO

*Прев. от англ. език: Росен Стоянов, Анна Попова*